

Referat

Til stede: Se vedlagt liste
Møtedato: 03.03.2016
Møteleder: Statssekretær Skogen
Referent: Sigri Stokke Nilsen/ Eugenia Millaray Tapia
Dato: 17.03.2016
Saksnr.: 14/13010

WTO-utvalget 3. mars 2016 - Oppsummering.

3. mars inviterte Utenriksdepartementet til et oppfølgingsmøte for WTO-utvalg om TISA-forhandlingene. Statssekretær Skogen ønsket velkommen til det andre møtet i dette formatet. Skogen åpnet med å si noe generelt om TISA før hun informerte om status i forhandlingene. Det ble deretter åpnet for spørsmål og kommentarer fra deltakerne.

Statssekretær Skogen ønsket velkommen til møtet. Skogen påpekte at TISA-forhandlingene skaper bekymring i offentligheten, men understreket at TISA ikke vil innskrenke det politiske handlingsrommet og muligheten til å bevare velferdsstaten og regulere tjenestesektoren. Regjeringen etterstreber størst mulig grad av åpenhet og debatt om handelspolitikk bl.a. gjennom å ha god kontakt med sivilsamfunnet og informere om forhandlingene på regjeringen.no. Det vil inviteres til dialog gjennom jevnlig WTO-utvalgsmøter om TISA-forhandlingene fremover.

Skogen påpekte at TISA-forhandlingene handler om økonomisk utvikling og arbeidsplasser. Norske markedsinteresser innen tjenestesektoren er tjent med internasjonale spilleregler. Statssekretæren påpekte at handel med forutsigbarhet og likebehandling er særlig viktig nå på grunn av utfordringene norsk økonomi møter.

Statssekretæren gjorde rede for status i forhandlingene per mars 2016. Hun informerte om at den seneste forhandlingsrunden blant annet hadde finansielle tjenester, personbevegelser og e-handel på dagsorden. Fremdriften var god og partene viste kompromissvilje. I de planlagte forhandlingsrundene vil trykket ligge på forhandlinger om markedsadgang. Norge vil levere et revidert

åpningstilbud innen fristen 6. mai og tilbudet vil bli offentliggjort. Norge har særlige interesser innen energi-, telekom-, maritime og finansielle tjenester.

Skogen informerte også om utviklingen på de to områdene hvor Norge har fremmet forslag om sektorspesifikke tekster («vedlegg»): skipsfart og energitjenester. På skipsfart har det vært stor interesse og man har oppnådd god progresjon. Innen energirelaterte tjenester informerte statssekretæren om at forhandlingspartene hadde utvist stor interesse. Når det gjaldt e-handel er spørsmålet om hvordan personvern kan sikres på en god måte viktig for Norge.

Statssekretæren avsluttet med å informere om at man i forhandlingene er enige om å komme så langt som mulig i 2016. Det er likevel usikkert når avtalen blir ferdigforhandlet. En ferdigforhandlet avtale vil i tråd med praksis legges frem for Stortinget. Skogen åpnet deretter for spørsmål og kommentarer.

Knut L. Baumann fra Norsk Industri takket for en interessant redegjørelse og anerkjente viktigheten av TISA for norske bedrifter. Norsk Industri var opptatt av forhandlingene fordi norsk vareeksport følges stadig oftere av tjenestehandel. Baumann lurte derfor på hvordan det gikk med skipsfartsforhandlingene, samt hvorvidt den amerikanske loven «*Jones Act*» hadde blitt tatt opp i diskusjonene.

Aksel Nærstad fra Handelskampanjen påpekte at det var positivt at TISA ikke vil medføre restriksjoner på offentlig regulering. Han ønsket å få en bekreftelse på at et nytt Storting i 2017 vil kunne velge å trekke seg fra avtalen. Han spurte også om det vil være mulig å ta tilbake tjenester til offentlig sektor. Nærstad spurte om det som er oppført på negativ liste kan endres, og hvorvidt det er områder som per i dag ikke er ført opp som man står fritt til å føre opp på denne listen senere.

Thomas Angell fra Virke ønsket en klargjøring av om Norge skal levere inn et revidert tilbud 6. mai, og på hvilken måte et nytt tilbud ville måtte bli godkjent fra norsk side. Han ønsket mer informasjon om tvisteløsningsmekanismen og om denne vil bli en ordinær stat-til-stat-mekanisme. Til slutt ønsket han informasjon om hvilke krav som er stilt til Norge så langt i forhandlingene og hvilke krav Norge har stilt til andre land.

Statssekretær Skogen sa at *Jones Act* har vært tatt opp i forhandlingene, men at det er tvilsomt om USA sier seg villige til å endre sin lovgivning. På spørsmålet om Stortingets handlefrihet klargjorde Skogen at et fremtidig Storting naturligvis vil kunne ta stilling til avtalen. En ferdigforhandlet avtale vil kunne forkastes eller godkjennes. Skogen bekreftet at dersom en kommune har valgt å sette ut en offentlig tjeneste på anbud, kan kommunen etter norsk lov ta tjenesten tilbake til kommunal drift (rekommunalisering) etter at kontrakten er

utløpt. Skogen oppklarte også at det reviderte tilbudet som planlegges fremlagt i mai, kun vil inneholde tekniske endringer for Norges del. Det norske åpningstilbudet er godt og derfor er det ikke nødvendig å gjøre store endringer. Når det gjelder tvisteløsningsmekanismen forhandles det om en stat-til-stat-løsning.

Forhandlingsleder Harald Andreassen sa at forhandlingene om institusjonelle bestemmelser ville være en prioritert del av forhandlingene fremover. Norge har stilt krav hovedsakelig innen våre prioriterte sektorer: energi-, telecom-, og finansielle tjenester.

Boye Ullmann fra Fellesforbundet uttrykte bekymring for den negative effekt han mente vikarbyrådirektivet hadde hatt på sosial dumping og arbeidstakerrettigheter og stilte spørsmål om hvordan TISA berører disse spørsmålene.

Petter Slaatrem Titland fra Attac ønsket å vite hvilke krav Norge har stilt til andre land. Han spurte også om hva det innebærer at markedsadgangen skal bindes og hvordan det virker sammen med nasjonal likebehandling som er underlagt frys og skralle.

Torkel Thorsen fra NHO sa at NHO kan underskrive på betydningen av denne avtalen for norsk næringsliv. Siden Norge er veldig åpent for utenlandske tilbydere er det viktig at norske tjenesteeksportører får tilsvarende rettigheter i de landene vi konkurrerer med, særlig når Norge ikke er med i andre store forhandlingsprosesser. Han spurte så om hvorvidt sikkerhetspolitiske utfordringer påvirker forhandlingene. Han spurte også om statssekretæren kunne si om Norge får gjennomslag for sine synspunkter i forhandlingene om energirelaterte tjenester.

Statssekretær Skogen understreket at TISA ikke endrer arbeidstakerrettigheter i Norge. Norske regler vil fortsette å gjelde og det er ingenting i TISA som endrer det. Videre sa Skogen at det er et bredt sikkerhetsunntak i GATS-avtalen, og tilsvarende unntak tas med i TISA. På spørsmålet om energirelaterte tjenester sa Skogen at det er et positivt engasjement for temaet, men at det er for tidlig å si hva det betyr for sluttresultatet.

Forhandlingsleder Andreassen forklarte at frys og skralle er mekanismer for å sikre likebehandling. Frys og skralle begrenser anledningen til å innføre forskjellsbehandling mellom norske og utenlandske tjenestetilbydere.

Liz Helgesen fra UNIO takket for en god orientering og for at det arrangeres informasjonsmøter om TISA. Hun viste så til at EU-parlamentet har kommet med en anbefaling til EUs TISA-forhandlere der det blant annet foreslås å lage en klausul om utmelding og at frys og skralle ikke skal gjelde på sensitive

områder som miljø. Hun lurte så på hvordan anbefalingen påvirker de politiske føringene i Norge?

Anita Rabben Asbjørnsen fra Sykepleierforbundet sa at det er bra at sykehustjenester er unntatt fra TISA. Hun stilte spørsmål om kommunale tjenester ville kunne tas tilbake i offentlig regi. Vil kommuner som har privatisert sine sykehjem kunne rekommunalisere det på tross av frys og skralle-mekanismen?

Marianne Breiland fra LO innledet med å takke for informasjonsmøtene om TISA, og stilte spørsmål om alle offentlige tjenester er unntatt fra TISA og hvordan offentlig tjenester da defineres. Hun etterlyste en konsekvensanalyse av TISA-avtalen og viste til at EU har allerede gitt oppdrag om en studie av konsekvensene av TISA. Hun utdypet at den pågår parallelt med forhandlingene og det åpnes for sivilsamfunnets deltakelse. Hun påpekte at Norge har sagt at det er for tidlig med konsekvensanalyse på dette stadiet, men at det er iverksatt en TTIP-analyse. Muligheten for å ha en konsekvensanalyse også av TISA burde undersøkes.

Shoaib Sultan fra Nei til EU takket for invitasjonen til møtet og ønsket en utdypning av hvordan en kunne være sikker på at det politiske handlingsrommet ikke skulle begrenses, når frys og skralle innebar en irreversibel endring for Norge.

Geir Kvam fra Transportarbeiderforbundet uttrykte bekymring for transportnæringen fordi den allerede møter en rekke utfordringer, og han ønsket derfor å vite hva det vil bety for næringen at Norge blir med i TISA. Transportarbeiderforbundet ønsker en konsekvensanalyse for å kunne gjøre en konkret vurdering av hvilke bransjer som vil ha nytte av TISA og hvilke som får flere utfordringer.

Statssekretær Skogen påpekte at anbefalingene fra EU-parlamentet i overordnet forstand er i tråd med norske posisjoner. Deretter bekreftet hun at TISA ikke vil begrense muligheten for at kommunale tjenester, som sykehjem, vil kunne tas tilbake til det offentlige. Dette er fordi vi har tatt en rekke forbehold og unntak for offentlige tjenester i avtalen. Frys og skralle-mekanismen vil ha begrenset effekt for Norge fordi Norge har tilbudt å benytte frys og skralle for kun noen få og avgrensede områder. På spørsmålet om konsekvensutredning understreket hun at TTIP skiller seg fra TISA på mange måter, men ikke minst i det at Norge deltar i TISA-forhandlingene i motsetning til i TTIP. Siden forhandlingene er pågående vurderes det for øyeblikket ikke hensiktsmessig å konsekvensutrede saken eksternt.

Statssekretær Skogen avsluttet med å takke alle for oppmøtet og oppfordret også til å gi tilbakemeldinger dersom det er flere spørsmål som bør dekkes under spørsmål og svar-delen om TISA på Regjeringen.no.
